

RAS - utvärdering 2023

Statistik hämtad från SKK Avelsdata/Hunddata, viss hälsoinformation kompletterad med information från dogweb (NKK:s databas), koiranet (FKK:s databas) och offentliga uppgifter om exempelvis gentester.

Population och avelsstruktur

Mål: Dagens avelsarbete bör inriktas på att bygga upp en population med en tillräcklig genetisk variation. Ett tillräckligt genetiskt material måste bevaras i stammen och inavelsgraden bör hållas så låg som möjlig. Detta innebär att så många hundar som möjligt bör användas i aveln.

Strategi: Ett viktigt verktyg för att nå målet att minska inavelsgraden är att begränsa användandet av varje enskild hund. Den allmänna rekommendationen i små populationer är därför att en enskild hund bör bli förälder åt högst 5 % av avkomman som produceras av en generation avelsdjur (ca 5 år). I stora populationer är motsvarande siffra 2 %. Ingen enskild hund bör därför i nuläget ha mer än 3 kullar eller omkring 18 valpar, beräknat på den svenska populationen.

Kommentar: 10 av de 22 avelsdjuren hade sina första avkommor i och med kullen 2023. 4 individer hade i och med årets avkommor sin tredje valpkull. Ingen har överskridit rekommendationen om maximalt antal avkommor, och årets valpar medförde inte heller att andelen barnbarn översteg rekommendationen (dock tangerades antalet på en individ, och ytterligare en individ har ej utrymme för ytterligare barnbarn sett till den genomsnittliga kullstorleken).

Strategi: Ett sätt att öka antalet använda hundar i avel är att ett större antal hundar hälsogranskas och mentalbeskrivs. Genom att fler hundar i en kull granskas, kan de styrka ett syskon med svagare resultat eller upplysa om oönskade egenskaper.

Kommentar: Tyvärr är trenden motsatt gällande hälsogranskning, och andelen mentalbeskrivna är oförändrad trots att rasklubben genomfört åtgärder för att underlätta och öka antalet.

Strategi: Ett önskemål från AK är att vi har en fortlöpande dialog med hundägare inom renskötseln för att kunna tillföra rasen nytt avelsmaterial.

Kommentar: Pågående arbete, ett flertal hundar togs in till rasen 2018 och ytterligare en individ 2023. Upplevelsen? är att fler arbetande renhundar används i avel nu, och att renskötare aktivt väljer att avla inom den registrerade populationen i något högre utsträckning. Önskan vore att vi hade en mer aktiv dialog med de hundägare inom renskötseln som planerar att upplåta, använda eller använder sin hund i avel.

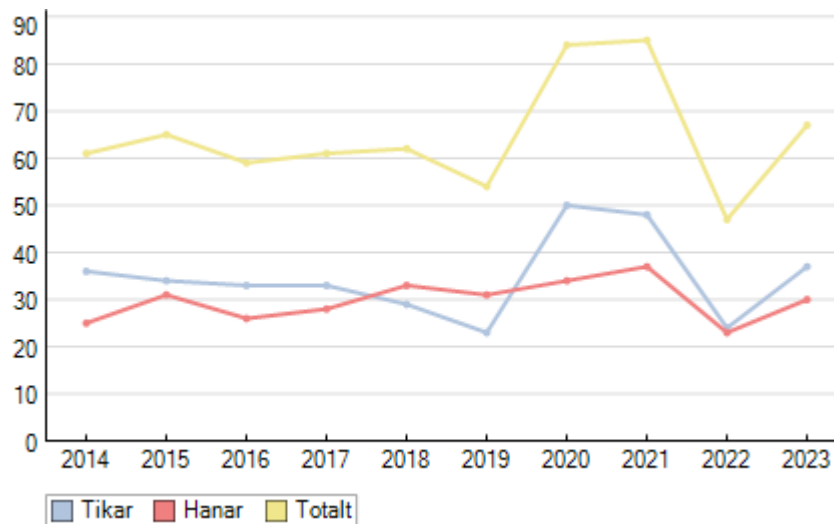
Strategi: Uppfödare bör sträva mot så obesläktade parningskombinationer som möjligt. Att nå en lägre inavelsgrad inom den svenska populationen kommer endast att vara möjligt genom att nytt blod tillförs. Dels genom att använda mindre besläktade hundar från den finska populationen och dels genom att de hundar som mönstras in i rasen används i aveln.

Kommentar: 7 av 22 avelsdjur, minst en förälder i 5 av de 11 kombinationerna, var födda utanför Sverige. Ingen inmönstrad individ användes i avel, men endast 3 av de 11 kombinationerna födda 2023 har en komplett 5-leads stamtavla.

Strategi: Inavelsgraden i rasen bör hållas under 2,5% sett över 5 generationer.

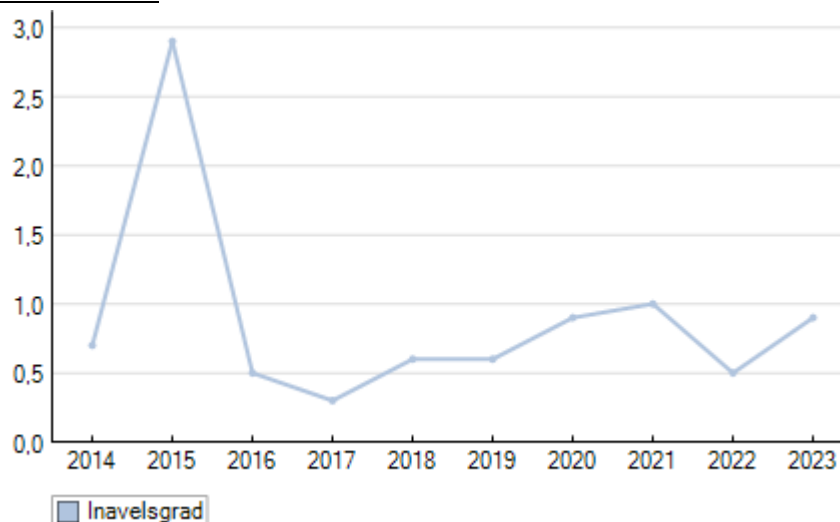
Kommentar: En av kombinationerna 2023 hade en inavelsgrad högre än 2,5%. 6 av kombinationerna har dock en inavelsgrad på 0% sett till 5 generationer. Den genomsnittliga inavelsgraden för samtliga kombinationer under 2023 är dock fortsatt låg, 0,9%.

Registreringsstatistik

Grafen ovan visar registreringsstatistik över en 10-årsperiod. Registreringssiffrorna har återgått till ungefär liknande nivåer som innan pandemin, med sammanlagt 67 registreringar varav 4 import. Under 2023 föddes 11 kullar efter 11 olika hanar och 11 olika tikar. 4/11 tikar samt 6/11 hanar hade under året sin första valpkull. Tre tikar och en hane hade under året sin tredje valpkull, vilket innebär att de uppnått det maximala antalet avkommor som rekommenderas per individ. Det genomsnittliga antalet valpar per kull hamnade på 6,2, vilket är högre än på väldigt många år.

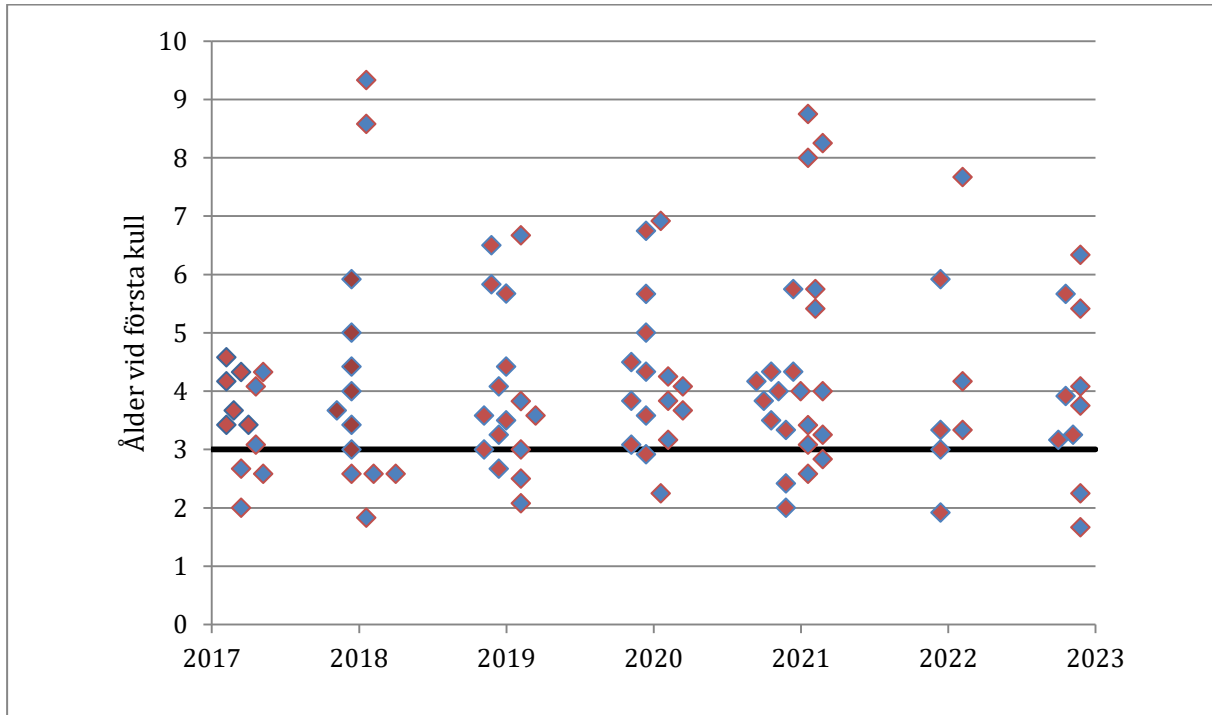
Inavelstrend

Grafen visar rasens genomsnittliga inavelsökning i procent beräknad på 5 generationer, från 2014 till 2023. Den mycket höga siffran 2015 beror på en mor-son-kombination vilket innebär en inavelsökning på 25%. Detta påverkar genomsnittsvärdet mycket eftersom populationen är liten.

Genomsnittlig inavelsökning för samtliga kullar födda 2023 ligger på 0,9 %. När det gäller inavelsgrad är det dock viktigt att ha i åtanke såväl de hundar med icke komplett stamtavla (såväl importörer som inmönstrade hundar), som att se hur släktskap längre bak än 5 generationer ser ut. Av de 11 kombinationer som föddes 2023 har endast 3 kombinationer full 5-generationers stamtavla i SKK:s hunddatabas.

Avelsdebut

Diagrammet visar ålder på de hundar som fått sin första kull under åren 2017-2023. Tikarna visas i rött, hanarna i blått. Den svarta linjen visar önskad lägsta ålder vid avelsdebut enligt rasklubbens avelsrekommendationer.

Av de 4 tikar som fick sin första kull under 2023 var samtliga 3 år eller äldre. Av de 6 hanar som fick sin första kull under 2023 var 4 av dem över 3 år. En av dem var drygt 2 år och en av dem endast 20 månader gammal.

För att bromsa förlusten av genetisk variation är det viktigt att ha stort generationsintervall, vilket innebär att avelsdebut inte bör ske för tidigt och att i första hand leta efter oanvända äldre hanhundar av släkt som är mindre frekvent använd än populationen i stort.

Ytterligare en viktig faktor i att vänta något med avelsdebut är att vissa sjukdomar, såsom allergier, autoimmuna sjukdomar och epilepsi, ofta debuterar först vid 3-5 års ålder. Används hundar i avel redan i 2-årsåldern saknas mycket av denna kunskap, än mer om hundens föräldrar var lika unga när de gick i avel. Avvaktar vi med avelsdebut till närmre 5 års ålder är avelsdjurens föräldrar i sin tur närmre 10 år, då finns möjlighet till gott om information om släktens hälsostatus och avelsplaneringen kan göras med hänsyn till så många fler faktorer. Vi vill ju alla både äga och föda upp hundar som lever ett långt och friskt liv.

Genetisk variation/barnbarnsstatistik

Regnr	Hundnamn	Kön	Född	Avkommor	Barnbarn
S65700/2004	NEQUAM HUKKA	H	2004	15+0	60+0
SE37508/2010	BERGLEJONETS HEART OF STEEL	H	2010	0+23	42+12
S30214/2005	KOIVULEHDON BERNE	H	2005	10+0	42+0
FINER47429/03	PESKU	H	2002	8+0	40+0
S24137/2003	NJARGA TAJO	H	2003	12+0	39+5
S56718/2008	BERGLEJONETS GLORY TO THE BRAVE	H	2008	11+0	38+0
FI17474/09	KIRJOKANNEN HURTTI UKKO	H	2009	7+10	37+39
SE22507/2013	LAPINLUMON ELÄMÄNVOITTO	H	2010	29+0	36+4
S35304/2009	SAMEGULDS BOLT	H	2009	6+11	35+59
S67639/2007	KUURAKUONON NAURUNAAMA	H	2007	28+0	32+6
S47389/2006	KOIVULEHDON CARI CHARON	H	2006	11+10	32+10
S28390/2007	MÅNSAGANS ALVAR	H	2007	4+14	31+30
S25493/2002	TUULENKUUN CUUNVARJO	T	2001	17+0	78+25
S65687/2009	TJAKKE'S CAJVA	T	2009	24+0	57+18
SE18524/2010	DILBA	T	2009	16+0	52+12
SE53751/2013	MIEHTEBIEKKA OAHPPPI	T	2007	5+13	46+30
S54116/2001	KLÄPPYLETS ANIHATTI AIRAS	T	2001	17+0	36+5
S24945/2008	KOIVULEHDON DAUPHINE	T	2008	6+0	35+14
SE65948/2010	RÄJNNUHIDDJE AÚNI	T	2010	15+0	33+10
S16526/2001	TJAKKE'S WARGA	T	2001	18+0	33+10
S64179/2007	TJAKKE'S LOIKA	T	2007	13+0	32+0
S41787/2002	RAIDDOKAS YKKÖNEN	T	2002	19+0	31+28
S52552/2004	KLÄPPYLETS BÁS BEAIVVÁS	T	2004	5+5	31+0

Tabellen listar de hanar respektive tikar som är födda efter 2000 och har flest svenskfödda barnbarn. I tabellen står även antal avkommor. Statistiken är från SKK Avelsdata, korrigerad med avkommor och barnbarn från övriga Norden vilka står efter plustecknet i tabellen.

Det rekommenderade maximala antalet barnbarn är en dubblering av maximalt antal barn, det vill säga 36 barnbarn. I listan finns utöver de som överskrider den siffran även de som närmar sig denna siffra, vilket gör utrymmet för ytterligare barnbarn för dessa individer snävt, med hänsyn till genetisk variation i kommande generationer.

Vi vill uppmana uppfödare att ta barnbarnskurvan i beaktande vid val av avelsdjur, då det inte gynnar vår ras att några få individer får alltför många barnbarn och därigenom stor påverkan på populationsnivå. Det försvårar för framtida avelskombinationer då dessa hundar kommer vara överrepresenterade i stamtavlor.

Har du avkomma till hundarna ovan, och vill avla? Finns det avkommor till din hund redan så är ett bättre alternativ att planera för nästa generation. Finns inga avkommor? Är din hund extra värdefull att gå i avel, även för den opartiske? Leta då efter en partner som INTE har dessa vanliga hundar i sin stam. Glöm inte att leta utanför Sveriges gränser också.

Vi hänvisar till SKK Avelsdata för fullständiga och kontinuerligt uppdaterade barnbarnslistor, och till Finska kennelklubbens databas Koiranet samt Norska kennelklubbens databas Dogweb för kompletterande barnbarnsstatistik. SRLV:s avelskommitté kan också vara behjälplig om så önskas.

Hälsa

Mål: Att kartlägga hälsoläget med hjälp av enkäter.

Mål: Hög andel HD/ED-röntgade hundar i rasen även av de hundar som inte används i avel.

Mål: Få uppfödare att prioritera HD/ED, ögonlysning samt mentalbeskrivning av avelsdjur samt att inspirera sin valpköpare att göra detsamma.

Strategi: Skapa valpkullsenkät som skickas ut till uppfödare som registrerar valpkull.

Kommentar: Enkät finns på hemsidan och information skickas ut till aktiva uppfödare med ojämna mellanrum. Responsen är mycket variabel.

Strategi: Samtliga avelsdjur bör undersökas gällande HD, ED, ögonlysning och en av dem bör vara fri från PRA inför avel.

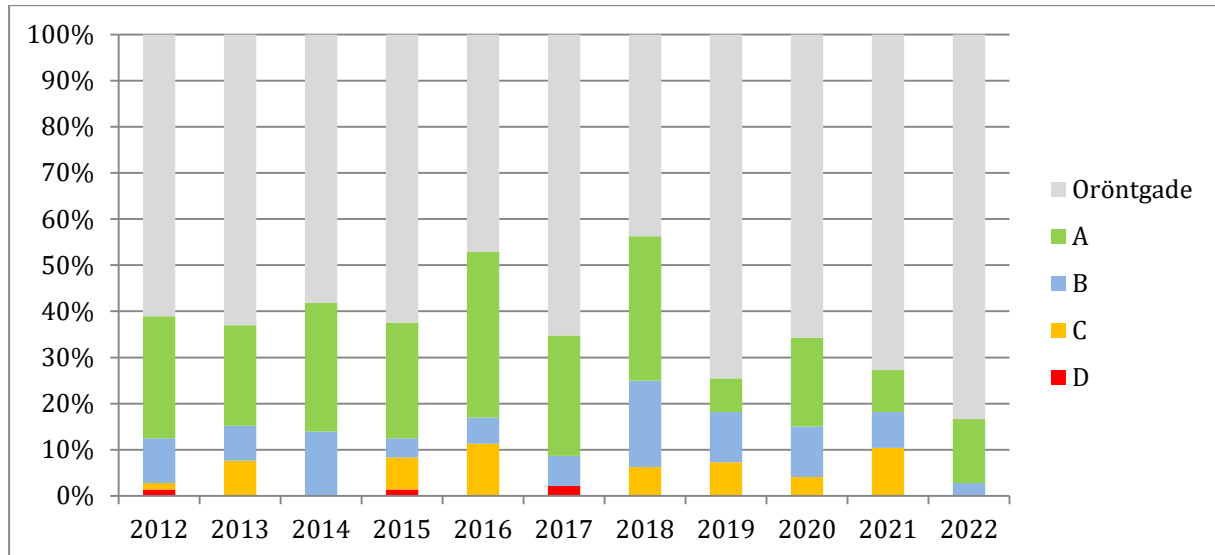
Kommentar: Följsamheten till avelsrekommendationerna är i princip obefintlig, främst gällande ögonlysningsresultat samt mentalbeskrivning. Upplevelsen är däremot att vi når ut bättre idag till blivande valpköpare, då många frågor om tilltänkta kombinationer inkommer.

Strategi: Uppfödare ombeds att återkoppla till avelskommittén om sina avelsdjurs hälsa.

Kommentar: Fungerar bitvis bra, främst när det gäller nyare uppfödare. Fungerar bitvis mycket bristfälligt. Årligt utskick till uppfödare som haft valpkull under föregående år görs. Ytterligare en strategi som kontinuerligt funnits sedan 2017 är en hälsoenkät tillgänglig på rasklubbens hemsida.

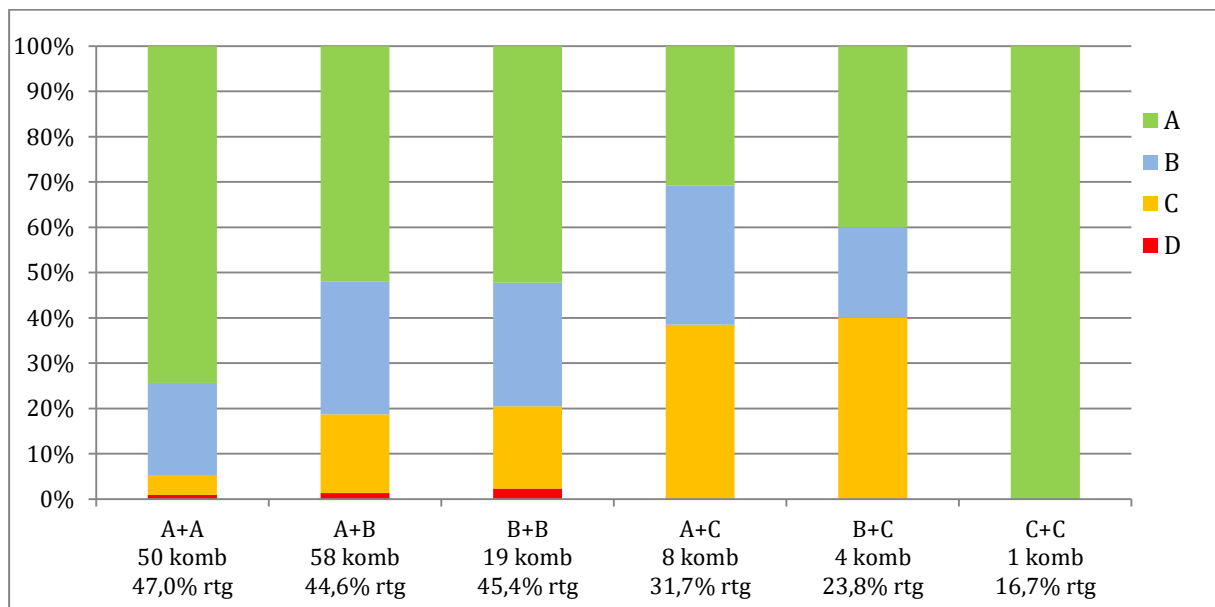
Röntgenresultat

Under året röntgades 32 individer, 25 av dem röntgades både gällande höfter och armbågar. Samtliga armbågsröntgade individer bedömdes vara fria från dysplasi. 7 av de höftledsröntgade individerna bedömdes ha HD grad C.

Diagrammet ovan visar höftledsröntgenresultat som finns i SKK:s databasa på hundar födda 2012-2022. Staplarna visar andel röntgade hundar som fått resultat A, B, C respektive D utifrån det totala antalet födda hundar det året, samt andelen oröntgade hundar. Röntgenresultat från exporterade samt utlandsfödda hundar är inte medtagna i detta diagram.

Andelen röntgade hundar har tyvärr sjunkit markant sedan 2019.

Diagrammet ovan visar vad olika kombinationer i Sverige lämnat, från 2009 till 2022. Tydligt är att användande av C-höft ökar andelen C-höfter hos avkomman, liksom att andelen röntgade avkomor till förälder med C-höft hälsundersöks i betydligt lägre utsträckning. Andelen friröntgade föräldradjur är markant störst, men antalet kombinationer A+C har dubblerats sedan 2020.

Ögon

PRA

Under 2023 har 12 individer testats för prcd-PRA, varav 10 med resultat A, 2 med resultat B. 14 individer har listats som fria genom arv. 14 individer har testats för IFT122-PRA, samtliga med resultat A. 46 individer har listats som fria genom arv. A = fri, B = anlagsbärare, C = sjuk. Dessvärre vet vi att listan är långt ifrån komplett, fler hundar är testade men resultaten är inte inskickade till SKK.

Gällande IFT122-PRA finns sammanlagt 32 registrerade resultat hos SKK, varav 2 individer är bärare av sjukdomsanlag. Det ger en procentsats på 6,25%. I dagsläget medför dock registrering av anlagsbärare att denna bara får användas i avel med individ som är registrerad fri från sjukdomsanlag. Detta gör att mörkertalet gällande anlagsbärare tyvärr är stort då dessa resultat ofta inte skickas in. Avelskommittén har kännedom om fler anlagsbärare än de som finns i SKK:s databas, i tillägg till den tik som i samband med forskningen visade sig vara affekterad och har utvecklat PRA och som själv även har avkommor. De vi har vetskap om är inte nära släkt med varandra, vilket innebär att sjukdomsanlaget har stor spridning i populationen och inte är begränsad till enstaka släkter eller linjer.

Ögonlysning

26 hundar blev ögonlysta under 2023, 22 av dem med resultat UA. Bland hundarna med anmärkning har två bedömts med retinopati, varav en anges som ej ärftlig och den andra anges att ärftlighet ej kan bedömas. Bland anmärkningarna finns även två individer med katarakt av typen BPK, vilket enligt SKK:s rekommendationer är en avelsexkluderande diagnos. En individ har ögonlysts med y-sömskatarakt samt distiachis. Y-sömskatarakt förekommer i låg utsträckning i populationen och är inget avelshinder. Detta är den enda individ som fått diagnosen distiachis i Sverige. Endast två individer har ögonlysts med diagnosen i Finland (2007 och 2017).

Endast fem av de ögonlysta individerna är över 5 år, så de övriga behöver trots UA-resultat vid ögonlysningen även undersökas vid senare tillfälle för att säkerställa att de inte utvecklar någon ögonsjukdom vid en högre ålder. Två individer var över 8 år och de ögonlystes båda med anmärkning, trots att de tidigare ögonlysts UA.

Mentalitet och bruksegenskaper

Mål: Ett användbart vällanlagstest för rasen.

Mål: Fortsatt uppmuntra till användning av rasen inom olika arbets- och tävlingsgrenar.

Kommentar: Under 2023 anordnades genom rasklubben en appellspårutmaning, ÅRETS HUND för olika tävlingsgrenar utses och grattas årligen på hemsida och i medlemstidning. Under året startade 2 hundar i bruksprov, 7 hundar i lydriad, 8 hundar i Nose Work, 11 hundar i rallylydriad, 9 hundar i viltspårprov, 5 hundar i agility och 2 hundar har genomfört vällanlagsprov. Två hundar är aktiva patrullhundar.

Mål: Att samtliga avelsdjur genomgår mentalbeskrivning, och att hundar som uppvisar stor rädsla, skotträdsla eller stor reservation inte ska användas i avel.

Kommentar: Endast 10 av de 22 avelsdjuren är mentalbeskrivna. En av dessa uppvisar större social osäkerhet än önskvärt.

Mål: Att aktiva renvallande hundar används i aveln.

Kommentar: 4 av de 22 avelsdjuren är arbetande renvallare innebärandes att 2 av de 11 kombinationer har renvallande föräldradjur.

Mål: Att sammanställa resultat från BPH/MH samt vällanlagsprov och ta fram en rasprofil.

Kommentar: Rasprofil för BPH och MH finns, baserat på de hundar som genomfört beskrivningarna. Om denna profil är den önskvärda återstår att diskutera. Önskeprofil baserat på icke önskvärda reaktioner såsom stora rädsle- och aggressionsreaktioner samt reaktioner som indikerar hög stressnivå finns framtagen av rasklubben. Ingen rasprofil finns för vällanlagsprov då det är mycket få som genomfört detta hittills, och relevansen av rasspecifik profil är oklart.

Mål: Uppdatera MH/BPH-statistik regelbundet.

Strategi: Anordna mentalbeskrivningar kullvis.

Kommentar: Vissa uppfödare visar stort intresse för detta och lyckas också väl med att samla sina valpköpare. Andra uppfödare visar mindre/inget engagemang, och de har också valpköpare som i betydligt lägre utsträckning mentalbeskriver sina hundar. Rasklubben har bokat dagar och erbjudit hjälp för att samordna BPH på olika platser i landet, prisreducering har också erbjudits för att se om det är kostnaden som är avgörande hos ägare. Intresset är trots dessa åtgärder svalt.

Strategi: I samarbete med Svenska Kroppsvallarklubben (SvKV) få igenom officiella anlagsprov för rasen.

Kommentar: NHAT finns tillgängligt för lapsk vallhund genom SvKV och är ett väl fungerande vällanlagsprov på får. I tillägg finns också vallprov genom SvKV där lapsk vallhund får delta.

Mentalbeskrivning

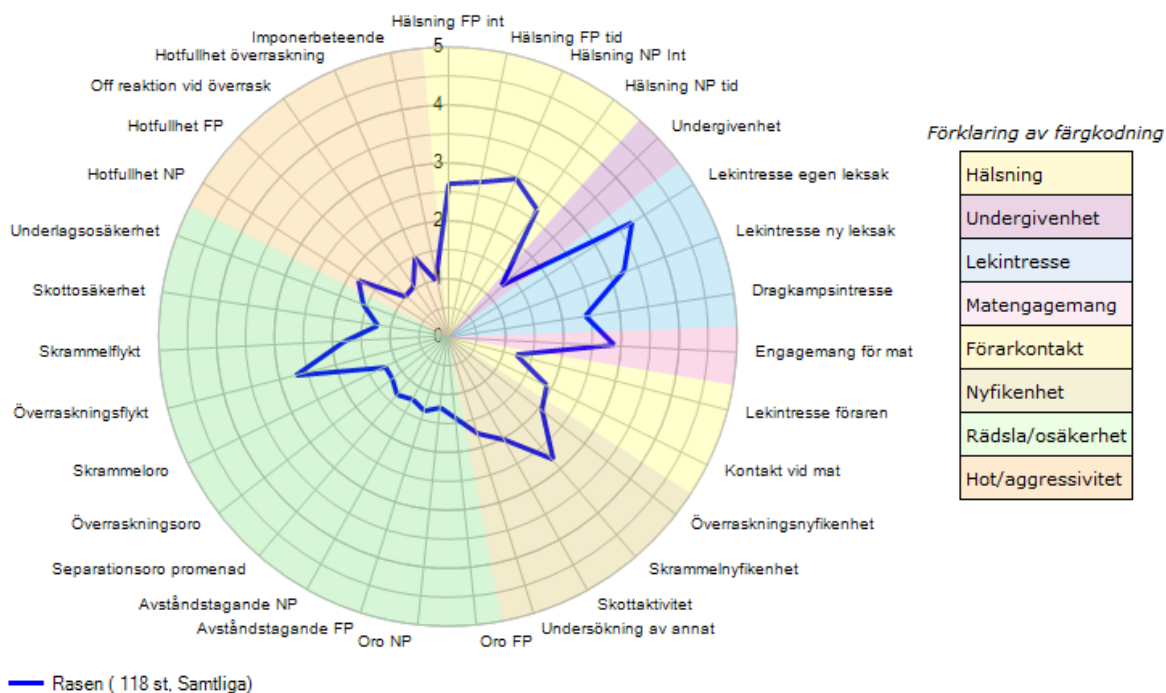
Under året har vi haft en satsning där vi erbjudit rabatterat pris på BPH på de beskrivningsdagar vi bokat för rasen. Möjligheten till BPH har erbjudits i flera delar av landet, men endast det som genomfördes i Nykvarn fick nog många anmälningar för att bli av. I tillägg har några uppfödare samlat valpköpare för BPH, vilket bidragit till att andelen beskrivna hundar 2023 är betydligt högre än 2022. Sammanlagt har 24 hundar mentalbeskrivits under 2023, 23 av dessa har gjort BPH och en har gjort MH. En individ upplevde skramlet så skrämmande att beskrivaren valde att avbryta beskrivningen. En

individ visade stor otrygghet vid såväl främmande person i början av beskrivningen som vid närmande person senare, och ägaren valde också att avstå skott. Övriga 21 individer genomförde BPH utan större rädlereaktioner eller bekymmer att hantera situationerna.

Genomförda mentalbeskrivningar – BPH / MH

ÅR	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
BPH				3	3	9	17	7	17	18	22	12	11	23
MH	25	17	31	14	19	11	11	6	8	1	3	3	2	1
S:a	25	17	31	17	22	20	28	13	25	19	25	15	13	24

Spindeldiagrammet ovan visar genomsnittet på BPH för samtliga svenskfödda lapska vallhundar. Hundens reaktioner är grupperade efter beteende, med färgkoder i diagrammet. Reaktionerna graderas från 1-5 beroende på hur kraftig reaktionen är. Värde 1 innebär att reaktionen inte ses alls, värde 5 innebär att reaktionen ses i hög grad eller över lång tid.

Viktigt att ta i beaktande när man tittar på spindeldiagrammet och rasens medelvärde, är att de beskrivna hundarna inte nödvändigtvis är representativa för hela populationen, då vissa uppfödare har en stor andel hundar beskrivna medan andra har mycket få eller inga hundar beskrivna från sin uppfödning. Viktigt är också att tänka på att medelvärdet inte säger så mycket om enskilda individers resultat, då även medelvärdet mellan yttarligheterna 1 och 5 hamnar på 3.

Vallanlagsprov

Två lapska vallhundar har genomfört och godkänts på officiellt vallanlagsprov, NHAT, under året.

Exteriör

Mål: Att i aveln eftersträva en funktionell exteriör anpassad till hundens ursprung.

Mål: Att så många hundar som möjligt visas på officiell utställning.

Mål: Sammanställa utställningsresultat i SLK:s årsbok.

Kommentar: SLK har inte längre någon årsbok.

Strategi: Revidera RAS utifrån uppdaterad rasstandard.

Kommentar: FKK (Finska Kennelklubben) tycks ej arbeta för att den revidering som gjordes ska godkännas av FCI, utan godkännande från FCI kommer ej vår svenska rasstandard ändras.

Strategi: Titta på exteriörbeskrivning för lapsk vallhund.

Kommentar: Förslag på protokoll finns och har granskat av 2 rasspecialister, var för sig. Arbetet har därefter inte fortsatt, på grund av tidsbrist inom styrelsen.

Strategi: Domarkonferens 2019.

Kommentar: Genomfördes 2022, domarkompndiet reviderades inför detta och fokus i revideringen låg på att prioritera funktion relaterat till deras ursprungliga arbete, och önskemål om att lägga mindre vikt vid detaljer som inte påverkar funktionen i samma utsträckning.

Strategi: Sammanställa utställningskritiker i syfte att se om det är några detaljer som försämrats/förbättras.

Kommentar: Ej genomförbart då andelen kritiklappar som når rasklubben varit mycket lågt, trots försök till åtgärder från rasklubbens sida.

Efterlevnad av avelsrekommendationer

- **ÅLDER:** Hund/tik bör vara minst 36 månader vid avelsdebut.

Av 22 avelsdjur är det två hanar som inte följer rekommendationen gällande ålder. Den ena hanen var 1,5 år vid parning, den andra strax under 2 år.

9 av de 11 kombinationerna följer rekommendationerna på denna punkt.

- **LEDER:** Föräldradjuren bör vara HD/ED-röntgade med resultat HD A/B och ED UA/0.

Av 11 hanar är 10 friröntgade gällande såväl höfter som armbågar. En hane är inte röntgad alls.

Av 11 tikar är 9 av dem friröntgade gällande höfter, 2 av dem har hd grad C. Tre tikar saknar armbågsröntgen.

Endast 5 av de 11 kombinationerna som föddes under 2023 har 2 föräldradjur som är friröntgade gällande såväl höfter som armbågar.

- **ÖGON:** Ögonlysning bör vara genomfört på båda föräldradjuren. Ögonlysningen bör vara maximalt 12 månader gammal vid parning. Minst ett av föräldradjuren bör vara ögonlyst UA. Minst ett av föräldradjuren bör ha prcd-PRA resultat A (gentestad) eller a (fri genom arv). Minst ett av föräldradjuren bör ha IFT122-PRA resultat A (gentestad) eller a (fri genom arv). Hund med känd anlagsbärare av annan sorts PRA än ovanstående inom 2 generationer i stamtavlan bör kombineras med hund som inte har någon känd anlagsbärare de 2 närmsta generationerna.

20 av de 22 avelsdjuren är någon gång ögonlysta, två av dem har diagnoser: MRD samt lindrig y-sömskatarakt och distiachis. Båda dessa är tillåtet att avla på i kombination med fri individ. Individen med MRD är kombinerad med en hund som har en 3 år gammal ögonlysning.

Av de 20 ögonlysta hundarna har hälften av dem, 10 stycken, en ögonlysning som inte är äldre än ett år vid parning. Två hanar blir ögonlysta efter parning men innan valparna är leveransklara.

I 9 av de 11 kombinationerna är minst ett föräldradjur fri från prcd-PRA, och minst ett föräldradjur är fri från IFT122-PRA. I en kombination finns känd anlagsbärare på båda sidor i stamtavlan inom 2 generationer från valparna. Det innebär en risk på 12,5% att dubblera anlag, dvs att någon valp kommer utveckla PRA.

Endast 2 av 11 kombinationer uppfyllde avelsrekommendationerna gällande såväl ögonlysning som DNA-tester.

- **GENETISK VARIATION:** Inavelsgraden för kombinationen bör ligga under 2,5 % på 5 generationer. Enskild hund bör under sin livstid inte producera mer än tre kullar eller ca 18 valpar i Sverige. Varje avelskombination bör vara unik, det vill säga inte tidigare gjord. Till tidigare gjord kombination räknas även kullsyskon som kombineras med samma individ.

En av 11 kombinationer har en inavelsgrad högre än 2,5%. 4/11 tikar samt 6/11 hanar hade under året sin första valpkull. Tre tikar och en hane hade under året sin tredje valpkull, vilket innebär att de uppnått det maximala antalet avkommor som rekommenderas per individ. Samtliga kombinationer var unika, men två tikar, mor och dotter, kombinerades med hanar som modern respektive dottern redan har avkomma med.

Två kombinationer har hanar i andra generation som i och med denna kull inte längre har utrymme för ytterligare barnbarn. Ytterligare 2 kombinationer innebär att 2 hanar och 1 tik närmar sig det rekommenderade maximala antalet barnbarn.

10 av 11 kombinationer uppfyllde avelsrekommendationerna gällande genetisk variation.

- **MENTALITET:** Föräldradjuren bör ha känd mental status (genomfört MH eller BPH) med för rasen önskvärda reaktioner (alternativt vara arbetande renvallare).

7 av de 11 hanarna är mentalbeskrivna, 2 är renvallande hundar.

Endast 3 av de 11 tikarna är mentalbeskrivna, 2 är renvallande hundar (en av dem även bland de mentalbeskrivna).

Endast 4 av 11 kombinationer uppfyller avelsrekommendationerna. Två av dem genom att båda föräldradjuren renvallande hundar, två av dem genom att båda föräldradjuren har känd mental status.

- **SAMMANFATTNING:** **Ingen kombination** uppfyller till fullo avelsrekommendationerna av de kullar som registrerats 2023. Det som brister mest är ögonlysningresultat som är maximalt 12 månader gammalt vid parning. Många kombinationer brister även gällande känd mental status. Det mest bekymmersamma är att en så låg andel av tikarna är mentalbeskrivna, vilket signalerar att uppfödaren själv inte tycker det är av vikt att genomföra. Rekommendationen gällande röntgenresultat brister också en hel del, delvis för att flera tikar, dvs uppfödare, av någon anledning väljer att avstå armbågsröntgen när höftledsröntgen genomförs.